

Raport științific privind implementarea proiectului în perioada iulie – decembrie 2017

În cadrul proiectului „Traiectorii socio-profesionale în spații confesionale concurente: Transilvania (1850-1918)”, (UEFISCDI PN-III-P4-ID-PCE-2016-0661), perioada iulie – decembrie 2017 a reprezentat un interval în care au fost îndeplinite atât aspecte ce țin de organizarea/managementul echipei de cercetare, cât și de registrul cercetării propriu-zise și al diseminării.

I. Completarea echipei proiectului

În cursul lunilor august-septembrie 2017 am început demersurile în vederea ocupării celei de-a doua poziții de doctorand. Calitățile necesare ocupării poziției vacante (în special, experiență în activități de cercetare specifice domeniului Istorie care au implicat lucrul cu baze de date) au restrâns aria de selecție. Dintre candidații înscriși la concurs, punctajul cel mai mare l-a obținut drd. Raluca Sorina Botoș. Datorită experienței acumulate de-a lungul celor doi ani în cadrul proiectului *Historical population database of Transylvania* – în care a desfășurat activități de extragere de informații din sursele originale și transcrierea literală în prima componentă a HPDT –, dar și a preocupărilor sale de istorie socială – în curs de dezvoltare în cadrul tezei de doctorat cu titlul „Comunități în schimbare. Inerție și mobilitate socială în Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX” – drd. Raluca Botoș a reușit să convingă comisia de concurs de necesitatea cooptării sale în cadrul echipei proiectului.

II. Realizarea planului de cercetare

În primele șase luni ale proiectului echipa de cercetare, coordonată de directorul de proiect CS II Dr. Ioan Marius Eppel, și-a concentrat activitatea pentru realizarea obiectivului primei etape: identificarea tuturor membrilor clerului mijlociu din Arhidieceza Sibiu și Arhidieceza Blaj, și introducerea informațiilor obținute într-o bază de date, construită pentru a putea integra surse variate și pentru a permite o analiză detaliată. În acest sens s-au desfășurat activități de cercetare fundamentală, după cum urmează:

II.a) Identificarea tuturor membrilor clerului mijlociu din Arhidieceza Sibiu și Arhidieceza Blaj

Întreaga perioadă menționată a fost organizat astfel încât această dimensiune ordonatoare, cantitativă, de identificare a tuturor indivizilor (clerul mijlociu) care constituie grupul țintă al cercetării, să fie dublată și de un interval în care echipa să aprofundeze cunoștințele referitoare la subiect prin parcurgerea bibliografiei de specialitate, produs atât al istoriografiei românești, cât și al celei străine. Acest demers, care se va continua pe întreaga perioadă a proiectului, s-a caracterizat, mai întâi, prin activități de documentare desfășurate în cadrul Bibliotecii Central Universitare „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca. O direcție principală a acestei activități a constituit-o identificarea surselor necesare reconstituirii tabloului de grup complet, conținând toți preoții și protopopii din cele două arhiepiscopii vizate de proiect. Esențiale pentru cercetarea desfășurată s-au dovedit a fi informațiile din colecția Șematismelor ortodoxe ... și din seria „Șematismul venerabilului cler al Arhidiecesei metropolitane greco-catolice române de Alba-Iulia și Făgăraș pre anul Domnului 1900”. Totodată, se impun a fi menționate două lucrări fundamentale pentru această primă etapă a proiectului, ambele ale istoricului Cornel Sigmirean: „Intelectualitatea ecleziastică: preoții Blajului (1806-1948)” și „Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă”.

De asemenea, o atenție deosebită s-a acordat din partea echipei de cercetare presei vremii, în special celor două gazete oficiale ale arhiepiscopiiilor vizate de proiect: „Telegraful român” de la Sibiu și „Unirea” de la Blaj. S-a urmărit în coloanele celor două gazete identificarea articolelor ale căror conținut au vizat evenimente-reper (hirotonirea, numirea într-o parohie etc.) ale carierei profesionale preoțești, precum și evenimente personale și familiale (căsătorie, deces etc.) din viața preoților români transilvăneni.

În cadrul unor stagii de cercetare arhivistică au fost identificate și digitizate o serie de surse necesare acestei etape a proiectului. În cadrul Serviciului Județean Alba al Arhivelor Naționale a fost studiat fondul „Academia Teologică greco-catolică Blaj” - Protocolul preoților ordinați în Arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, Registrul J. 1/1869-1948 și Registrul matricol cu evidența clericilor din cadrul Seminarului teologic din Blaj, nr. 1/1806-1883. În cadrul Serviciului Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, a fost studiat fondul „Administrația Fondurilor Grănicerești Năsăudene”, parcurgându-se dosarele studenților la teologie care au beneficiat de stipendii. Stagiile de cercetare desfășurate de membrii echipei la Serviciul Județean Sibiu al

Arhivelor Naționale s-au concentrat asupra parcurgerii variatului material existent în fondul „ASTRA”, urmărindu-se îndeosebi activitatea culturală a clerului român din Transilvania, dar și aspecte ce țineau de relațiile construite între membrii acestuia.

II.b) Construirea bazei de date a proiectului

În paralel cu procesul de identificare a indivizilor din grupurile țintă (clerul ortodox și cel greco-catolic), pe baza surselor istorice atât editate cât și inedite din fondurile arhivistice ale bibliotecilor sau cele ale arhivelor, s-a început procesul de introducere a informațiilor cuprinse în aceste surse într-o formă tabelară, premergătoare cuprinderii acestora în baza de date propriu-zisă. În introducerea informației s-au urmărit și respectat cele mai bune practici în domeniu, sursele fiind transcrise complet, în forma în care există – acolo unde există spre exemplu grafii diferite ale unor nume de localități/de persoane, acestea au fost păstrate. Această variantă structurată tabelară – într-un program de creare de spreadsheet-uri – va fi apoi supusă unui proces de standardizare, în urma căruia vor rezulta seturile de date care vor fi integrate bazei de date. Procedurile de introducere a informației din periodice – informație cu caracter preponderent narativ, relativ puțin structurată față de cea prezentă în șematisme sau alte surse seriale, de tipul registrelor – au fost adaptate necesităților analitice ulterioare, dar au ținut cont și de nevoia de a controla cu ușurință datele introduse. Astfel, deși s-au creat o serie de câmpuri care să ajute la identificarea rapidă a articolului de presă în fiecare dintre cele două periodice avute în vedere, s-a optat pentru rezumarea articolelor cu transcrierea pasajelor relevante, spre exemplu în cazul în care membrii clerului Ortodox sau Greco-Catolic nu apăreau decât ca figuri secundare în cadrul unui eveniment politic mai amplu. S-au făcut de asemenea primii pași către construirea arhitecturii bazei de date, în funcție atât de tipicul surselor introduse, cât și de necesitățile analitice ulterioare. S-a optat în acest sens pentru crearea unei baze de date în MySQL, care să poată acomoda o paletă cât mai variată de surse, datele introduse respectând formula de bază de relaționare entitate-atribut-valoare.

III. Stagii de cercetare științifică

Pe parcursul primelor șase luni ale proiectului membrii echipei de cercetare au desfășurat o serie de stagii de cercetare și documentare atât în cadrul unor biblioteci din țară și din străinătate, cât și în cadrul mai multor servicii județene ale Arhivelor Naționale ale României:

- directorul de proiect, CS II dr. Marius Eppel, a realizat două stagii de cercetare internaționale în cadrul bibliotecilor universitare din Montréal, Canada și Paris, Franța;

- conferențiar dr. Ana Sima a realizat alături de directorul de proiect un stagiu de cercetare în cadrul bibliotecii universitare din Montréal, Canada, precum și stagii de cercetare arhivistică în cadrul Serviciului Județean Alba al Arhivelor Naționale;
- CS II dr. Mirela Popa-Andrei a realizat mai multe stagii de cercetare arhivistică în cadrul Serviciului Județean Alba al Arhivelor Naționale;
- dr. Ovidiu Iudean a realizat stagii de cercetare în cadrul Serviciului Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale;
- dr. Andreea Dăncilă-Ineoan a desfășurat un stagiu de cercetare în cadrul Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale și în cadrul Arhivelor Mitropoliei de la Sibiu;
- drd. Oana Sorescu-Iudean a desfășurat un stagiu de cercetare în cadrul Institutului de Studii Sud-Est Europene din Regensburg, Germania, unde a avut acces la fondul de carte al bibliotecilor din Bavaria.
- drd. Raluca Botoș, a realizat stagii de cercetare în cadrul Serviciului Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale și în cadrul Serviciului Județean Mureș al Arhivelor Naționale;
- drd. Teodora Mihalache a desfășurat un stagiu de cercetare în cadrul Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale și în cadrul Arhivelor Centrale ale Bisericii Evanghelice din Sibiu.

IV. Diseminarea rezultatelor

Datorită faptului că în această primă etapă a desfășurării proiectului obiectivul principal a fost identificarea tuturor membrilor clerului mijlociu din arhidieceza Sibiu și arhidieceza Blaj, și introducerea informațiilor obținute într-o bază de date, demersurile echipei concentrându-se, în special, în această direcție, în privința diseminării rezultatelor am fost preocupați de îndeplinirea indicatorilor scientometrici minimali propuși:

IV.a) Două articole trimise spre publicare către periodice indexate în baze de date internaționale:

- Marius Eppel, „L’édification d’une carrière ecclésiastique pendant la Première Guerre mondiale. L’histoire d’un prélat orthodoxe de Transylvanie” în *Transylvanian Review*, nr. 4/2017;

- Mirela Popa-Andrei, „L'élite ecclesiastica dei romeni transilvani e il movimento di emancipazione politico-nazionale (1860-1865)” în *Crisia*, nr. XLVII/2017.

IV.b) *Două manifestări științifice internaționale:*

- Marius Eppel, „Making the Mediators - the Middle Clergy, Family Ties, and the State in Late 19th and Early 20th Century Transylvania” în cadrul *42nd Annual Meeting of the Social Science History Association*, Montreal, Canada, 2-5 noiembrie 2017;
- Ana Sima, „More than Words: Writing and Its significance amongst Ordinary Romanians in Transylvania during World War I” în cadrul *42nd Annual Meeting of the Social Science History Association*, Montreal, Canada, 2-5 noiembrie 2017.

V. Concluzii

În urma celor prezentate anterior, se poate concluziona că directorul și membrii echipei proiectului au realizat obiectivele propuse în etapa inițială, în deplină conformitate cu planul de realizări. Ambele activități propuse, descrise la punctele *II.a)* și *II.b)*, au presupus un volum de muncă considerabilă, membrii proiectului concentrându-și activitatea din aceste prime luni, preponderent, spre realizarea lor în bune condiții.

Componenta de diseminare a fost tratată cu responsabilitate, printr-un management adecvat. Având în vedere perioada relativ scrută de timp de la implementarea proiectului, sarcina îndeplinirii indicatorilor științifice (articole și participări la conferințe) a revenit cercetătorilor cu experiență din cadrul echipei proiectului, familiarizați cu subiectul abordat. Cercetătorii postdoctorali și doctoranzii au avut astfel posibilitatea de a realiza cercetări arhivistice și documentări bibliografice care să le permită redactarea unor articole și studii dedicate temei proiectului pe care să le poată disemina în reviste de prestigiu (minim BDI) în anul următor.

Cluj-Napoca, 29.11.2017

CS II Dr. Ioan Marius Eppel

